

Olağanüstü Mal Rejimi^(*)

Abnormal Property Regime

Arş. Gör. **Serra KOCAR^(**)**

Öz

Evlilik birliğinin kurulması eşlerin bir arada yaşamaları ve ekonomik hayatı paylaşmalarına neden olur. Eşlerin bir arada olduğu zaman diliminde edindiği hak ve borçlar mal rejimi kavramının kapsamını oluşturmaktadır. Mal rejimini sona ermesiyle birlikte elde edilen hak ve borçların paylaşımı gündeme gelmektedir. Türk Borçlar Kanununa göre yasal mal rejimi edinilmiş mallara katılma rejimidir. Eşler aralarında yapacakları mal rejimi sözleşmesiyle, mal ortaklığı, mal ayrılığı ve paylaşmalı mal ayrılığı rejimlerini seçebileceklerdir. Ancak bazı hallerde eşler arasındaki mal rejiminin olağanüstü mal rejimi ile mal ayrılığına dönüşmesi söz konusu olmaktadır. Olağanüstü mal rejimine geçiş, geniş anlamda bir evlilik birliğini koruyucu tedbirdir. Söz konusu tedbir ile eşlerin malvarlığı ayrılmaktadır. Böylelikle eşlerden birinin içinde bulunduğu ekonomik tehlike diğer eşi malvarlığını etkilemeyecektir. Bununla birlikte eşlerden birinin evlilik birliğine yaptığı ekonomik katkının diğerinin yaptığı katkı ile orantısız olması halinde önlem alınabilecektir. Olağanüstü mal rejimine geçiş tek bir eşin veya alacaklının talebi doğrultusunda mahkeme kararıyla sağlanabilir. Ayrıca belli hallerde kanun gereği kendiliğinden olağanüstü mal rejimine geçilmesi de mümkündür.

Anahtar Kelimeler

Olağanüstü Mal Rejimi, Mal Ayrılığı Rejimi, Mal Rejiminin Tasfiyesi.

Abstract

The establishment of a marriage union causes spouses to live together and share some economic life. The rights and debts acquired by the spouses during the time period together constitute the scope of the property regime concept. The dissolution of the property regime brings to the agenda the sharing of the rights and debts obtained. According to the Turkish Code of Obligations, the legal property regime is the regime of participation in acquired property. The spouses will be able to choose the community property regime, separate property regime and shared property regime by means of matrimonial property agreement. However, in some cases, the property regime between the spouses is transformed into separate property regime with the abnormal property regime. The transition to an abnormal property regime is a protective measure in the broad sense of a union of marriage. This measure separates the property of the spouses. Thus, the economic danger of one of the spouses does not affect the assets of the other spouse.

(*) Makalenin editörlüğe gönderildiği tarih: 31.08.2019. Birinci hakeme sevk tarihi: 01.09.2019. Raporun birinci hakemden dönüş tarihi: 11.09.2019. İkinci hakeme sevk tarihi: 01.09.2019. Raporun ikinci hakemden dönüş tarihi: 17.09.2019.

(**) Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
E-Posta: serra.kocar@gmail.com,
Orcid No: <https://orcid.org/0000-0001-7772-2974>.

However, measures are taken if one of the spouses' economic contribution to the marriage union is disproportionate to the contribution of the other spouse. Transition to abnormal property regime can be provided by court order upon the claim of a single spouse or creditor. In addition, in certain cases, it is also possible to switch to an abnormal property regime ex officio by law.

Keywords

Abnormal Property Regime, Separate Property Regime, Dissolution of Property Regime.

GİRİŞ

Evlilik birliğinin kurulmasıyla birlikte birtakım ekonomik sonuçlar doğmaktadır. Eşler, ekonomik hayata katılmaları sonucunda hak ve borçlara sahip olmaktadır. Evlilik ilişkisi ile eşler ortak bir hayatı paylaştıklarından söz konusu hak ve borçların iç içe geçmesi durumu söz konusu olmaktadır. Bu noktada mal rejimi hukuku kavramı ortaya çıkmakta olup incelenmesi gerekmektedir.

Mal rejimi hukuku, evlilik birliğinin eşlerin malvarlığına yaptığı etkiyi inceleyen bir alandır. Eşlerin mülkiyet, idare, yararlanma ve tasarruf yetkileri ile birlikte evliliğin sona ermesi neticesinde mevcudun paylaşılması ve üçüncü kişilerin bu kapsamda ilişkileri dikkate alınmaktadır. Netice itibarıyla mal rejimi hukukunun esası, evlilik birliğinin devamı esnasında edinilen malların mal rejiminin herhangi bir surette sona ermesi halinde akıbetine ilişkidir.

Yasal mal rejimi, 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK) m.202/1 gereği edinilmiş mallara katılma rejimidir. Ancak TMK m.202/2'de eşlerin mal rejimi sözleşmesiyle kanunda belirlenen diğer rejimlerden birini kabul edebilecekleri de düzenlenmiştir. Dolayısıyla taraflar kanunun öngördüğü sınırlı sayıda mal rejimlerinden birini seçebilecektir. TMK'nın kabul ettiği seçimlik mal rejimleri, mal ayrılığı rejimi, paylaşmalı mal ayrılığı rejimi ve mal ortaklığı rejimidir.

Taraflar aralarında mal rejimi sözleşmesi yaparak rejimi belirleyebilmektedirler. Ancak TMK'da bazı hallerde mevcut mal rejimden mal ayrılığına geçişin iki tarafın ortak iradesine bakılmaksızın mahkeme kararıyla ya da Kanun gereği kendiliğinden olabileceği öngörülmüştür. Olağanüstü mal rejimine geçişin amacı, maddi anlamda menfaatlerin korunmasıdır. Örneğin; eşlerden birinin ekonomik durumunun tehlikeli bir hal alması halinde diğer eşin malvarlığının bu durumdan olumsuz etkilenmesi önlenmek istenmektedir. Aynı zamanda böyle bir durumda borçlanan eşin alacaklısının da koruma kapsamında değerlendirilmesi öngörülmüştür. Çalışma kapsamında olağanüstü mal rejimi sistemine geçiş şartları, doğurduğu hüküm ve sonuçlar ve sona ermesi halleri üzerinde durulacaktır.

1. OLAĞANÜSTÜ MAL REJİMİNE GEÇİŞ

A. Genel Olarak

Mal rejimi kavramı, eşlerin sahip buldukları malların yönetimi, mallardan yararlanma, mallar üzerinde tasarrufta bulunma, eşlerin bu husustaki sorumlulukları, evlilik ilişkisi herhangi bir şekilde sona erdiğinde malvarlıklarının paylaşımının nasıl yapılacağı ve eşlerin borçlarından sorumluluklarını kapsayan bir kavramdır.¹

Taraflar aralarında anlaşarak Kanunda öngörülen seçimlik mal rejimlerinden birini seçebilirler. Tarafların anlaşarak seçtiği mal rejimi ve yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejimi Kanun kapsamında olağan mal rejimidir. Kanun tarafından öngörülen belli hallerde eşlerin veya eşlerin alacaklılarının korunması amacıyla mahkeme kararıyla veya kendiliğinden mevcut mal rejimi mal ayrılığına dönüşmektedir.²

TMK m.206/2’de örnek niteliğindeki bazı hallerde mal ayrılığına geçişin mümkün olabileceği düzenlenmiştir. Olağanüstü mal rejimi adındaki bu sistemde kanun koyucu, eşlerin ekonomik durumlarında doğabilecek tehlikenin bertaraf edilmesini amaçlamıştır.³ Doktrinde yazarların üzerinde anlaştıkları bir husus olarak olağanüstü mal rejimi, evlilik birliğini koruyucu bir tedbir niteliğindedir.⁴ Burada eşlerin evlilik birliğine yapacakları katkı arasındaki farkın açılması veya bir tarafın mali anlamda acze düşmüş olması gibi hallerde hakkaniyetin sağlanması düşüncesi ile hareket edilmektedir.⁵

¹ Faruk Acar, *Aile Hukukumuzda Aile Konutu Mal Rejimleri Eşin Yasal Miras Payı*, 5.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016, s. 97; Bülent Köprülü/Selim Kaneti, *Aile Hukuku*, Özdem Kardeşler Matbaası, İstanbul 1985-1986, s. 141; Turgut Akıntürk/Derya Ateş, *Aile Hukuku*, 21. Bası, Beta Yayınevi, Ankara 2019, s. 143-144; Bilge Öztan, *Aile Hukuku*, 6. Bası, Turhan Kitapevi, Ankara 2015, s. 396; Nazan Moroğlu, *Medeni Kanunda Mal Rejimleri*, Beta Basımevi, İstanbul 2002, s. 13.

² Mustafa Dural/Tufan Öğüz/Mustafa Alper Gümüş, *Türk Özel Hukuku C.III Aile Hukuku*, Filiz Kitabevi, İstanbul 2019, s. 205 vd.; Demet Özdamar/Ferhat Kayış/Burcu Yağcıoğlu/Aliye Akgün, *Yasal Mal Rejimi (Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi) ve Tasfiyesi*, 4. Baskı Ankara 2017, s. 26; Ayşe Karakimseli, *Eşler Arasındaki Yasal Mal Rejimine Karşı Alacaklıları Koruyucu Düzenlemeler*, Adalet Yayınevi, Ankara 2017, s. 168.

³ Şükran Şıpka/Ayça Özdoğan, *Yargı Kararları Işığında Soru ve Cevaplarla Eşler Arasındaki Malvarlığı Davaları*, 2. Bası, On iki Levha Yayınları, İstanbul 2017, s. 23; Beşir Acabey, *Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları No: 84, İzmir 1998, s. 33, 35; Ahmet Kılıçoğlu, *Medeni Kanunumuzun Aile-Miras-Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler*, 3. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2014, s. 225, (Kısaltma: Kılıçoğlu, Yenilikler); Acar, a.g.e., s. 145, 146; Nihan Özmen, “Türk Medeni Kanununda “Mal Rejimi” Kavramı ve Olağanüstü Mal Rejimi”, *Hukuk Gündemi*, Yaz 2007, S.8, s.41 vd.

⁴ Mehmet ERDEM, *Aile Hukuku*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2019, s. 260 vd.; Mustafa Alper Gümüş, *Teoride ve Uygulamada Evliliğin Genel Hükümleri ve Mal Rejimleri (TMK m.185-281)*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2008, s.227, 230; Acar, a.g.e., s. 145, 146; Öztan, a.g.e., s. 422.

⁵ Zafer Zeytin, *Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Tasfiyesi*, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017, s. 63; Karakimseli, a.g.e., s. 169 vd.

Eşlerin ayrı yaşaması halinde TMK m.197 anlamında koruyucu tedbir niteliğinde olağanüstü mal rejimine geçiş de mümkündür. Aynı zamanda boşanma davası sırasında TMK m.169 gereği de bu tedbire başvurulabilecektir. Bununla birlikte mahkemenin boşanma veya ayrılık davası sonrasında ayrılığa hükmetmesi halinde de olağanüstü mal rejiminin gündeme gelmesi söz konusu olabilecektir. Ayrıca belli hallerde talebe gerek olmaksızın mal ayrılığına geçiş, kendiliğinden de gerçekleşebilmektedir.

B. Mahkeme Kararıyla Olağanüstü Mal Rejimine Geçiş

a. Eşlerden Birinin Talebi İle

aa. Haklı Sebeye Bağlı Olağanüstü Mal Rejimine Geçiş

aaa. Genel Olarak

TMK m.206'ya göre eşler arasındaki mal rejiminin mal ayrılığına dönüşmesi haklı sebebin varlığı ile mümkündür. TMK m.206/1'de: "*Haklı bir sebep varsa hakim, eşlerden birinin istemi üzerine mevcut mal rejiminin mal ayrılığına dönüştürülmesine karar verir*" denilmiştir. Ayrıca kanun koyucu, TMK m.206/2'de sayılan haklı sebepleri örnek niteliğinde ifade edilmiştir. Dolayısıyla bu haller dışında eşler arasında mal ayrılığını gerektiren başka bir haklı sebebin olması durumunda da geçiş sağlanabilecektir. Nitekim kanun metninde "özellikle" ifadesinin varlığı da aynı sonuca ulaştırmaktadır.⁶ Görüldüğü gibi kanun metninde haklı sebep kavramının genel manada bir değerlendirmesi yapılmıştır. Burada haklı sebebe ilişkin takdir Aile Mahkemesi hakimine bırakılmıştır.⁷

TMK m.206 ile eşlerden birinin talebi ile mal ayrılığına geçiş sağlanabilecek ve önceki rejimin tasfiyesi gerçekleştirilebilecektir. Mal ayrılığına geçiş sonrasında eşlerin, birbirlerinin elde edecekleri malvarlıklarında beklenen hak talepleri olmayacaktır.⁸

Olağanüstü mal rejimine geçişe ilişkin haklı sebeplerin oluşup oluşmadığı hakkındaki tespit titizlikle yapılmalıdır. Zira evlilik birliğini koruyucu bir tedbir

⁶ Ahmet Kılıçoğlu, *Katki- Katılma Alacağı*, Turhan Kitabevi, 6. Baskı, Ankara 2016, s. 101; Akıntürk/Ateş, s. 150, 151;Abdulkerim Yıldırım, *Türk Aile Hukuku*, Savaş Yayınevi, Ankara 2014, s. 95 vd.; Elif Sonsuzoğlu, *Medeni Kanun'da Mal Rejimi Düzenlemeleri ve Vergi Hukukundaki Etkileri*, Legal Yayıncılık, İstanbul 2006, s. 26 vd.; İsmail Atamulu, "Türk Medenî Kanununda Olağanüstü Mal Rejimi ve Özellikle Olağanüstü Mal Rejimine Geçiş Halleri", *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 5, S. 1, Aralık 2010, s. 167, 168; Acar, a.g.e., s. 146; Zeytin, a.g.e., s. 66; c, s. 229.

⁷ Ali İhsan Özüğür, *Mal Rejimleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015, s. 31; Özdamar/Kayış/Yağcıoğlu/Akgün, a.g.e., s. 29; Akıntürk/Ateş, a.g.e., s. 151; Şıpka/Özdoğan, a.g.e., s. 24; Öztan, a.g.e., s. 424; Kılıçoğlu, *Yenilikler*, a.g.e., s. 225.

⁸ Şıpka/Özdoğan, a.g.e., s. 24.

niteliğinde olan bu rejimin diğer tedbirlerle kıyaslandığında nitelik olarak ağır olduğu ortadadır.⁹ Ancak kaynak İsviçre Medeni Kanunu (ZGB) Art.185’de haklı sebep olarak verilen hallerden birinin ileri sürülmesi ve bu sebebin varlığının hakim tarafından takdir edilmesi halinde mal ayrılığına karar verilmesi zorunludur. TMK m.206’da hakim tarafların menfaatlerine ilişkin inceleme yapmak durumundayken ZGB Art.185’e göre böyle bir zorunluluk bulunmamaktadır. Yani ZGB Art.185’e göre mahkeme, mal ayrılığına geçişe ilişkin karar verirken talep eden eşin ve diğer eşin menfaatlerini gözetmesi gerekmektedir. Dolayısıyla eşler olağanüstü mal rejimine geçilmesi hususundaki kararını çıkarları doğrultusunda almalıdır.¹⁰

bbb. TMK m.206/2.1: “Diğer Eşe Ait Malvarlığının Borca Batık ve Ortaklıktaki Payının Haczedilmiş Olması”

TMK m.206/2.1’de düzenlenen ilk haklı sebep diğer eşe ait malvarlığının borca batık veya ortaklıktaki payının haczedilmiş olması halidir. Eşin malvarlığının borca batık olması malvarlığının pasif kısmının aktif kısmına göre fazla olması anlamına gelmektedir. Eşler arasındaki mal rejiminin yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejimi olması halinde kişisel mallar ve edinilmiş mallar malvarlığını teşkil etmektedir. Ancak eşin değer artış payı ve katılma alacağı malvarlığının aktifinde yer almamaktadır. Zira söz konusu rejimde bu alacaklar mal rejiminin tasfiyesi neticesinde talep edilebilecektir.¹¹ Mal ortaklığı rejiminde ise TMK m.269 gereği her eş, bütün borçlulardan kendi kişisel mallarıyla ve ortaklık mallarının değerinin yarısı kadarıyla sorumlu olmaktadır. İlgili hüküm dikkate alındığında mal ortaklığı rejiminde malvarlığının borca batık olması için eşin kişisel malvarlığı ile ortaklık mallarının yarısının toplamının eşin kişisel borcundan az olması gerekmektedir.¹²

Eşin malvarlığının borca batık olup olmadığına ilişkin tespit Aile Mahkemesi hakimi tarafından yapılır. Ayrıca eşin malvarlığının borca batık olduğunun tespitinin resmi belge ile belirlenmiş olması gerekmemektedir. Ortaklık payının hazineye ilişkin haklı sebep ise mevcut mal rejiminin mal ortaklığı olduğu zaman söz konusu olabilecektir. Buna göre, eşler arasındaki mal ortaklığı rejiminde

⁹ Canan Yılmaz, *Türk ve İsviçre Medeni Kanunlarına Göre Birlikte Yaşamaya Ara Verilmesi*, Adalet Yayınevi, Ankara 2016, s. 158, 159; Gümüş, a.g.e., s. 230.

¹⁰ Zeytin, a.g.e., s. 64.

¹¹ Mustafa Kırmızı, *Açıklamalı İçtihatlı Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Aile Konutu*, 4. Baskı, Bilge Yayınevi, Ankara 2018, s. 62. “Edinilmiş mallara katılma rejiminde eşin diğer eşten alacağı geçim nafakası da aktif değer kapsamında sayılır. Eşin beklemece hak kapsamındaki alacakları bu kapsama girmediği için istekte bulunan eşin katılma alacağı diğer eşin borca batık olmasına neden olmaz. Dolayısıyla burada beklemece haklarının dışındaki muaccel alacakları ve borçları dikkate alınmalıdır.” (Yusuf Uluç, *Mal Rejimleri ve Tasfiyesi*, Yetkin Yayınları, Ankara 2014, s. 216).

¹² Uluç, a.g.e., s. 216, 217.

eşlerden birinin ortaklık payının haczi diğer eşin mal ayrılığına geçişi isteyebilmesini sağlamaktadır.¹³ Örneğin, ortaklık malının yarısı üzerinde borçlu eşin alacaklısı tarafından haciz konulması halinde diğer eş, alacaklıyla ya da arttırma sonucu yarısını alacak olan bir üçüncü kişiyle ortak olmak zorunda kalacaktır. Dolayısıyla kanun koyucu diğer eşe böyle bir durumda mal ayrılığına geçiş hakkı tanımıştır.¹⁴ Ayrıca ortaklık payının haczine ilişkin haklı sebebin oluşması için borçlunun borçtan kaynaklı acze düşmesi gerekmemektedir.¹⁵

ccc. TMK m.206/2.: *"Diğer Eşin, İstemde Bulunanın veya Ortaklığın Menfaatlerini Tehlikeye Düşürmüş Olması"*

TMK m.206/2.2.'de düzenlenen ikinci haklı sebep ise diğer eşin, istemde bulunanın veya ortaklığın menfaatlerini tehlikeye düşürmüş olduğu haldir. Burada kastedilen, mal ayrılığı rejimine geçilmesi için talepte bulunan eşin bekleme hakkının veya ailenin ekonomik temelini diğer eş tarafından tehlikeye atılmasıdır. Söz konusu haklı sebebin oluşması için istemde bulunanın veya ortaklığın menfaatlerinin tehlikeye düşmesi veya tehlikeye düşme tehdidiyle karşı karşıya kalması yeterlidir. Yani ayrıca cebri icranın başlatılmış olması aranmamıştır.¹⁶ Burada hakim, söz konusu tedbire hükmederken takdir yetkisini kullanmalı ve tedbirin tehlikeyi bertaraf edebilir nitelikte olduğuna kanaat getirmelidir.¹⁷ Edinilmiş mallara katılma rejimi açısından bir eşin diğer eşin veya ortaklığın aleyhine malları tüketmesi hali örnek olarak gösterilebilir. Söz konusu tüketim ve kötü yönetim sonucu edinilmiş mallarda kayda değer azalma olmaktadır. Ayrıca eşlerden birinin diğer eşin rızası olmadan ve haklı bir sebep yokken işinden ayrılması da örnek olarak verilebilir. Ancak hakim, çalışmayan eşin malvarlığının talep anında tehlike yaratmayacak miktarda olması halinde talebi reddedebilir.¹⁸ Ayrıca söz konusu rejimde TMK m.229 gereği değer olarak eklenecek işlemler, eşlerden biri hakkında iflasın istenmesi, eşlerden birinin mallarının diğer eşin taleplerini engelleyecek veya ailenin ekonomik düzenine zarar verecek ölçüde haczedilmesi de bu kapsamda değerlendirilir. Mal ortaklığı açısından ortaklık mallarının kötü yönetimi, ortaklık mallarının eşlerden birinin kişisel borçları için haczedilmiş olması gibi hallerde ortaklık menfaatlerinin

¹³ Suat Sarı, *Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi Olarak Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi*, Beşir Kitabevi, İstanbul 2007, s. 93; Gümüş, a.g.e., s. 230, 231; Acar, a.g.e., s. 147, 148; Özüğür, a.g.e., s. 31; Karakimseli, a.g.e., s. 168 vd.

¹⁴ Uluç, a.g.e., s. 216.

¹⁵ Burhan Hayran, *4721 sayılı yeni Türk medeni kanunu mal rejimleri şerhi (4721 S. TMK: 202-281)*, Ankara 2004, s. 26 vd.

¹⁶ Hayran, a.g.e., s. 26.

¹⁷ Zeytin, a.g.e., s. 67; Gümüş, a.g.e., s. 231.

¹⁸ Acar, a.g.e., s.148.

tehlikeye düştüğü kabul edilir. Eşin mallarını kötü yönetirken kusurlu olup olmadığı haklı sebebin tespiti açısından dikkate alınmaz.¹⁹

Yargıtay, davalı eşin babasına ait şirketin borçlarından dolayı davalı eşin mallarının haczedildiği, eşin düzenli bir işinin bulunmadığı ve borçlarının bir kısmını da ödeyemediği durumunu haklı sebep olarak kabul etmiştir.²⁰

Aynı zamanda Yargıtay, tarafların banka hesap hareketlerine ve tapu kaydına göre davalı kocanın haber vermeden müşterek banka hesabındaki parayı çekerek kendi kişisel hesabına aktarmasını ve davacı kadının verdiği vekaletnameye dayanarak satılan evin parasının davalının kendi hesabına yatırmasını TMK m.206/2.2 anlamında istemde bulunanın menfaatini tehlikeye düşüren nitelikte davranışlar olarak nitelendirmiştir.²¹ Bir başka kararında Yargıtay, davalı eşin davacı eşle ayrı yaşadığını, davalı eşin borçları sebebiyle hakkında on ayrı icra takibinin açıldığını ve çeşitli bankalara da borçlarının halen bulunduğunu dikkate alarak davalı eşin, istem sahibinin ve mal ortaklığının menfaatlerinin tehlikeye düşürdüğüne hükmetmiştir.²²

Bununla birlikte yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejiminde eşin paylı mülkiyete konu mal üzerinde tasarruf etmesine diğer eşin rıza göstermemesi veya eşin evlilik birliğinde temsil yetkisini aşması halleri haklı sebep sayılmaz.²³ Zira burada TMK m.190 gereği alınabilecek tedbir, mal ayrılığı rejimine geçiş açısından daha orantılıdır.²⁴

ddd. TMK m.206/2.3: *"Diğer Eşin, Ortaklığın Malları Üzerinde Bir Tasarruf İşleminin Yapılması İçin Gereken Rızasını Haklı Bir Sebep Olmaksızın Esirgemesi"*

Üçüncü haklı sebep ise diğer eşin, ortaklığın malları üzerinde bir tasarruf işleminin yapılması için gereken rızasını haklı bir sebep olmadan esirgemesi halidir. Bu sebep mal ortaklığı rejimi için geçerlidir.²⁵ Örneğin TMK m.263'e göre mal ortaklığı rejiminde olağanüstü yönetim işlerinde diğer eşin rızası

¹⁹ Acar, a.g.e., s. 148; Zeytin, a.g.e., s. 67; Öztan, a.g.e., s. 426; Atamulu, a.g.e., s. 171, 172.

²⁰ Y. 8. HD., 22.4.2014. 2013/11089 E., 2014/7833 K. (www.kazanci.com, Erişim Tarihi: 01.07.2019).

²¹ Y. 8. HD, 14.07.2009, 2009/2363 E., 2009/3909 K. (Şıpka/Özdoğan, a.g.e., s. 24, 25).

²² Y. 8. HD, 21.03.2013, 2012/9618 E., 2013/4115 K. (Şıpka/Özdoğan, a.g.e., s. 25, 26).

²³ Gümüş, a.g.e., s. 231; Acar, a.g.e., s. 148.

²⁴ TMK m.190/1'de; *"Eşlerden biri birliği temsil yetkisini aşar veya bu yetkiyi kullanmada yetersiz kalırsa hâkim, diğer eşin istemi üzerine temsil yetkisini kaldırabilir veya sınırlayabilir. İstemde bulunan eş, temsil yetkisinin kaldırıldığını veya sınırlandırıldığını, üçüncü kişilere sadece kişisel duyuru yoluyla bildirebilir"* denilmektedir.

²⁵ Yargıtay'ın rızanın gerekçesiz olarak esirgenmesinin TMK m.206 anlamında haklı sebep saydığı karar için bkz. Y. 8. HD. 15.09.2009, 2009/1623 E., 2009/4189 K. (Uluç, a.g.e., s. 227)

aranmaktadır. Bununla birlikte TMK m.264'e göre eşlerden biri diğerinin rızasıyla ortaklık mallarını kullanmak suretiyle tek başına bir meslek veya sanat icra edebilmektedir.²⁶ Yani bu iki halde de diğer eş rıza vermezse mahkemeye başvurarak rızanın yerine geçen bir karar alınması mümkün değildir. Dolayısıyla, haklı sebep olmaksızın rıza vermekten kaçındığı durumlarda diğer eş, mal ayrılığına geçişi talep etmesi mümkündür. Ancak TMK m.265 bu hususta farklılık arz etmektedir. Söz konusu maddeye göre eşlerden biri diğerinin rızası olmaksızın ortaklık mallarına girecek mirası reddedemeyeceği gibi tereke borca batıkta mirası kabul edemeyecektir. Diğer eşin bu hususta rıza vermekten kaçınması TMK m.206 anlamında haklı sebep olarak değerlendirilmemiştir. Zira mal ortaklığında diğer eşin bu hususta doğrudan menfaati bulunmaktadır. Ancak TMK m.265/2'ye göre haklı sebep olmaksızın diğer eş rıza göstermeyi reddederse istem sahibi eş kendi yerleşim yeri mahkemesine başvurabilecektir.²⁷

Paylı mülkiyete konu malın üzerinde tasarrufta bulunma talebi, istemde bulunanın veya ortaklığın menfaatlerini tehlikeye düşürmesi hususunda haklı sebep sayılmamıştır. Aynı şekilde söz konusu tasarrufa diğer eşin rıza göstermemesi aile birliğine ve mal rejimine ilişkin olmadığı ve eşya hukuku kapsamında TMK m.698 hükmünün varlığı gerekçesiyle TMK m.206 anlamında haklı sebep sayılmamıştır.²⁸

eee. TMK m.206/2.4: *“Diğer Eşin İstemde Bulunan Eşe Malvarlığı, Geliri, Borçları ve Ortaklık Malları Hakkında Bilgi Vermekten Kaçınması”*

Diğer eşin, istemde bulunan eşi malvarlığı, geliri, borçları veya ortaklık malları hakkında bilgilendirmemesi TMK 206/2.4'de mal ayrılığına geçiş açısından haklı sebep olarak değerlendirilmiştir. Eşler arasında bilgi verme yükümü esasında TMK anlamında düzenlenmemiştir. Ancak bu eksiklik, TMK m.206/4'ü mal ayrılığına geçiş açısından haklı sebep kapsamından çıkarmaz. TMK m.2 dürüstlük kuralı gereği eşlerin böyle bir yüküm altında olduğu söylenebilir.²⁹ Örneğin, TMK m.186/2'da eşlerin birliğin giderlerine güçleri oranında emek ve malvarlıkları ile katılacakları düzenlenmiştir. Bilgi verme yükümünün

²⁶ Uluç, a.g.e., s. 217; Zeytin, a.g.e., s. 53; Gümüş, a.g.e., s. 231, 232.

²⁷ Acar, a.g.e., s. 149; Zeytin, a.g.e., s. 54.

²⁸ Zeytin, a.g.e., s. 68.

²⁹ *“Eşler arasında evlilik ilişkisinde iyiniyetin varlığı esastır. Ancak eşe gelir ve borçları hakkında bilgi vermeyen eşin bu bilgileri vermesi sağlanmalı ve talepte bulunan eşe mal ayrılığına geçiş hususunda dayatma yapılmamalıdır. Gerekli bilgileri alamayan eş hakime başvurarak bu bilgilerin alınmasını talep edebilmeli ve sorun bu yolla çözülmelidir. Malvarlığı, ortaklık malları, gelir ve borçları hakkında bilgi vermeyen eşin mal kaçırma ihtimali mevcut olabilir. Dolayısıyla bilgi alamayan eşin diğer eşten bilgi alma olanağı sağlanması gerekirken mal ayrılığına geçiş talep edebileceği noktada düzenlemenin yapılmış olması eş açısından mağduriyete sebep olabilecektir. Kanun koyucu aile kurumunun amacına ve niteliğine uygun olmayan olağanüstü mal ayrılığına geçiş kolaylaştırmamalı ve buna yönlendiren hükümlere yer vermemelidir”*, YETİK, Nurten, *Boşanma Anlaşmalı Boşanma ve Mal Rejimleri*, 3. Baskı, Bilge Kitabevi, Ankara 2008, 110.

Kanun kapsamında düzenlenmemiş olması sebebiyle olmadığının kabulü, bu katkının hesaplanmasına da engel teşkil edecektir. Bununla birlikte bilgi verme yükümü ZGB Art. 170'de açıkça düzenlenmiştir.³⁰

Yargıtay, davacının maaş ödemesinin yapıldığı banka kartını elinde bulunduran davalı koca tarafından harcamalarla ilgili olarak davacı eşin bilgilendirilmemesini, ortak birikimleriyle alınan otomobilin davacının haberi olmaksızın satılmasını ve eşle müzakere edilmeksizin ekonomik kararlar alınması hallerini TMK m.206/2.4 kapsamında haklı sebep saymıştır.³¹

Ayrıca bu hususa örnek olarak TMK m.216'da düzenlenen envanter yapma yükümlülüğü verilebilir. Zira bu yükümlülükte eşlerden her biri, diğerinden her zaman mallarının envanterinin resmi senetle yapılmasını isteyebilir. Bu isteme rağmen diğer eşin mallarına ilişkin envanteri yapmaması, TMK m.206/2.4 anlamında bilgi verme yükümünü ihlal ettiği anlamına gelebilir. Dolayısıyla talepte bulunan eş, böyle bir durumda da mal ayrılığına karar verilmesini mahkemeden isteyebilecektir.³²

TMK m.206/2.4 anlamında bilgi verme yükümünün yerine getirilmemesi sebebiyle mal ayrılığı talebinde bulunmak için söz konusu talebin yargısal olarak ileri sürülmesi ve sonuçsuz kalmış olması gerekmemektedir.³³

fff. TMK m.206/2.5: *"Diğer Eşin Sürekli Olarak Ayırt Etme Gücünden Yoksun Olması"*

TMK m.206/2.5'de düzenlenen son haklı sebep; diğer eşin sürekli olarak ayırt etme gücünden yoksun olması halidir. Ayrıca eşlerden biri ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksun ise, onun yasal temsilcisi de bu sebebe dayanarak mal ayrılığına karar verilmesini isteyebilir. Yasal temsilcinin mal ayrılığına geçiş hususunda talepte bulunabilmesi yalnızca bu haklı sebepte söz konusu olacaktır. Yani yasal temsilcinin bu yetkisi, eşin sürekli olarak ayırt etme gücünden yoksun olması haline özgülenmiştir.³⁴

Evlilik birliği içinde eşlerden birinin sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybetmesi birliğe katkı sağlamasını engellemektedir. TMK kapsamında düzenlenen edinilmiş mallara katılma rejimi ve mal ortaklığı rejimi düzenleniş itibariyle ortak katılımı esas tutmuştur. TMK m.206/2.5 ile amaçlanan da diğer eşin ekonomik olarak korunmasıdır. Burada birliğe katkıyı yalnızca diğer eş sağlar hale

³⁰ Öztan, a.g.e., s. 427; Gümüş, a.g.e., s. 233; Zeytin, a.g.e., s. 54; Acar, a.g.e., s. 149; Özüğür, a.g.e., s. 33.

³¹ Y. 8. HD., 26.05.2009, 2009/1347 E., 2009/2613 K. (Uluç, a.g.e., s. 219).

³² Özüğür, a.g.e., s. 32, 33; Zeytin, a.g.e., s. 55; Öztan, a.g.e., s. 427.

³³ Kırmızı, a.g.e., s. 63; Acar, a.g.e., s. 149; Zeytin, a.g.e., s. 69; Gümüş, a.g.e., 232.

³⁴ Atamulu, a.g.e., s. 177.

gelmektedir. Dolayısıyla diğer eşin ayırt etme gücünden yoksun olması mal ayrılığına geçiş için haklı sebep niteliğindedir.³⁵

Bu hususta önem arz eden bir mesele ise diğer eşin sürekli olarak kısıtlı olması halinin haklı sebep sayılıp sayılamayacağıdır. Bu hususun haklı sebep olduğu doktrinde baskındır. Ayrıca sürekli kısıtlılık hali TMK m.206/1 veya m.206/2.2 gereği de haklı sebep kapsamında değerlendirilebilir.³⁶

Söz konusu haklı sebebin TMK m.133, m.165, m.409/2 gereği kıyasen sağlık raporuyla tespit edilmesi gerekmektedir.³⁷

bb. Birlikte Yaşamaya Ara verilmesi Halinde TMK m.197 Kapsamında Olağanüstü Mal Rejimine Geçiş

TMK m.197/1; “Eşlerden biri, ortak hayat sebebiyle kişiliği, ekonomik güvenliği veya ailenin huzuru ciddi biçimde tehlikeye düştüğü sürece ayrı yaşama hakkına sahiptir” denilmiştir.

TMK m.197 anlamında ayrı yaşama hakkına sahip olabilmek için eşin kişiliği, ekonomik güvenliği veya ailenin huzurunun tehlikeye düşmesi aranmaktadır. Bu tehlikelerin ciddi olması beklenmekle birlikte somut olayın koşullarına göre esnetilebilmelidir.³⁸ Ayrı yaşama halinin varlığı söz konusu olduğunda Kanun gereği bazı tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Söz konusu tedbirlere ilişkin TMK m.197/2’de “Birlikte yaşamaya ara verilmesi haklı bir sebebe dayanıyorsa hakim, eşlerden birinin istemi üzerine birinin diğerine yapacağı parasal katkıya, konut ve ev eşyasından yararlanmaya ve eşlerin mallarının yönetimine ilişkin önlemleri alır.” denilmiştir. Aynı şekilde “Birlikte Yaşamın Ortadan Kalkması” başlıklı ZGB Art.176’e göre hakim tarafından, eşleri koruyucu nitelikte ayrılık kararı verilmesiyle mal rejimine ilişkin tedbirler de alınabilmektedir. ZGB Art.176/1-3’de hakimin durum ve şartlar gerektiriyorsa eşler arasında mal ayrılığı rejimine hükmedebileceği düzenlenmiştir. Yani hal ve koşullar haklı gösterirse böyle bir tedbir söz konusu olacaktır.³⁹ Görüldüğü üzere TMK m.197/2 ve mehz kanun ZGB Art.176/1 arasında amaç birliği bulunmaktadır. Her iki kanunda da ayrı yaşamaya ara verilmesinde eşlerin mallarının yönetimine ilişkin tedbir alınması düzenlenmiştir. Ancak TMK m.197/2’deki ifade ZGB Art.176’daki kadar açık değildir.⁴⁰

³⁵ Gümüş, a.g.e., s. 232, 233; Zeytin, a.g.e., s. 69, 70; Acar, a.g.e., s. 149, 150; Uluç, a.g.e., s. 229.

³⁶ Gümüş, a.g.e., s. 232, 233; Acar, a.g.e., s. 150.

³⁷ Acar, a.g.e., s. 150; Gümüş, a.g.e., s. 232.

³⁸ Dural/Öğüz/Gümüş, a.g.e., s. 189-192, 208.

³⁹ Hüseyin Hatemi, /Burcu Kalkan Oğuztürk, *Aile Hukuku*, On iki Levha Yayınları, 6. Baskı, İstanbul 2018, s. 95; Yılmaz, s. 153; Dural/Öğüz/Gümüş, a.g.e., s. 190-192 Kılıçoğlu, a.g.e., s. 103, 106.

⁴⁰ Kılıçoğlu, a.g.e., s. 103; Zeytin, a.g.e., s. 70 vd.; Acar, a.g.e., s. 150; Kılıçoğlu, *Yenilikler*, s. 226, 227.

“Malların yönetimine ilişkin önlemler” ifadesinin yer aldığı TMK m.197/2 ile olağanüstü mal rejimine geçişe ilişkin haklı sebep kavramının düzenlendiği TMK m.206 arasında bir ilişki kurulması gerekmektedir. TMK m.197/2’ın geniş yorumlanması halinde hakime mal ayrılığına geçiş hususunda yetki verilmiş olacaktır.⁴¹ Ancak TMK m.197/2’ün lafzı dikkate alındığında tasfiye ilişkisi içeren mal rejimi müdahalesinin bu kapsamda olmayacağı düşünülebilir. Zira ilgili hükümde malvarlığının yönetiminden bahsedilmektedir. Ancak doktrinde, eşin ayrı yaşama hakkının olduğu hallerde mal ayrılığı isteyebileceği sebeplerin bir araya geldiği durumlarda TMK m.197/2’nin geniş uygulanabileceği ifade edilmektedir.⁴² Yani ayrı yaşamada haklılık halinde TMK m.197 anlamında geçiş gerçekleştirilebileceği gibi, TMK m.206 doğrultusunda haklı sebep değerlendirmesinin de yapılabileceği düşünülebilir.⁴³ Bununla birlikte mahkemenin TMK m.197 ile TMK m.206’yı birlikte değerlendirerek mal ayrılığına geçiş kararı da verebileceği ileri sürülmektedir.⁴⁴

cc. Boşanma ve Ayrılık Davasının Açılmasında TMK m.169 Kapsamında Olağanüstü Mal Rejimine Geçiş

TMK m.169’da; “Boşanma veya ayrılık davası açılınca hakim, davanın devamı süresince gerekli olan, özellikle eşlerin barınmasını, geçimine, eşlerin mallarının yönetimine çocukların bakım ve korunmasına ilişkin geçici önlemleri re’sen alır” denilmiştir. Dolayısıyla boşanma ve ayrılık davası açıldığında eşlerin mallarının korunması gerekiyorsa doktrinde bir görüşe göre hakim bu hükme dayanarak mal ayrılığına geçiş kararı verebilir.⁴⁵ İkinci bir görüşe göre ise hakimin TMK m.169’a göre eşlerin malları hususunda önlem alma yetkisinin var olduğu kabul edilse de bu hükme göre mal ayrılığına geçişin son çare veya ikinci derece tedbir olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.⁴⁶ Tabi ki söz konusu tedbirin alınabilmesi için haklı sebebin varlığı gerekmektedir.⁴⁷

⁴¹ TMK m.197/2’nin geniş yorumlanmasına ilişkin görüş için bkz. Dural/Öğüz/Gümüş, a.g.e., s. 192; Öztan, a.g.e., s. 368; Zeytin, a.g.e., s. 70 vd.; Gümüş, a.g.e., s. 229, 230.

⁴² Bu doğrultuda görüş için bkz. Acar, a.g.e., s. 151; Özüğür, a.g.e., s. 33; Dural/Öğüz/Gümüş, a.g.e., s. 192.

⁴³ Özüğür, a.g.e., s. 33.

⁴⁴ Kılıçoğlu, *Yenilikler*, s. 227.

⁴⁵ Öztan, a.g.e., s. 430; Zeytin, a.g.e., s. 70.

⁴⁶ Acar, a.g.e., s. 151, 152.

⁴⁷ TMK m.169 anlamında hakim, eşlerin mallarının yönetimine ilişkin önlemler kapsamında olağanüstü mal rejimine geçilmesine karar verebilecektir. Bu durum TMK m.206 anlamında haklı sebep kavramının bir uygulaması niteliğindedir. Acar, a.g.e., s. 151, 152; Boşanma davasının genelinde TMK m.206 anlamında haklı sebep olarak değerlendirilmesiyle ilgili olarak bkz. Zeytin, a.g.e., s. 70 vd.

Boşanma davası sonucunda davanın reddine kararı verilirse, mal ayrılığına geçiş geçici tedbir niteliğinde olduğu için eşlerden birinin talebiyle TMK m.208 gereği hakim tarafından kaldırılır. Ancak eşlerin tekrar birliği kuramamaları halinde TMK m.197 ve m.206 gündeme gelebilecektir.⁴⁸

TMK m.167 gereği boşanma davası açmaya hakkı olan eş ayrılık talebinde bulunabilecektir. Aynı zamanda TMK m.170/1 gereği hakim, boşanma veya ayrılığa hükmedebilmektedir. Ayrılık kararı ile birlikte evlilik sona ermesede eşlerin ayrı yaşaması söz konusu olmaktadır. Fiili olarak ayrı olan eşlerin hukuken devam eden evlilik içinde kazandığı malları paylaşımaya konu olmamalıdır. Zira birbirlerinin kazandıkları mallarda emek ve çabaları bulunmamaktadır.⁴⁹

dd. Mahkemenin Ayrılık Kararı Vermesi Üzerine TMK m.180 Kapsamında Olağanüstü Mal Rejimine Geçiş

TMK m.180’de: “*Ayrılığa karar verilirse mahkeme, ayrılığın süresine ve eşlerin durumlarına göre aralarında sözleşmeyle kabul edilmiş olan mal rejiminin kaldırılmasına karar verilebilir*” denmiştir. İlgili hükme göre ayrılık kararı verildiğinde taraflar arasında sözleşme ile belirlenmiş bir mal rejimi varsa mahkeme söz konusu mal rejiminin kaldırılmasına karar verebilmektedir. Kanun hükmünün lafzına göre taraflar yasal mal rejimine tabi ise mahkemenin mal ayrılığına karar verme yetkisi bulunmamaktadır. ZGB Art.155’e göre ise mahkeme ayrılık kararı vermesi halinde mal ayrılığı rejimi Kanundan dolayı geçerli hale gelmektedir.⁵⁰

Ayrılık halinde TMK m.180 hükmünün yasal mal rejiminin kaldırılması hususunda eksik bırakılması, 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m.147 ile ilgilidir. TKM m.147’de de ayrılık halinde alınacak tedbirlere ilişkin paralel bir düzenleme öngörülmüştür. Ancak TKM’de yasal mal rejimi mal ayrılığı olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla eski Kanun döneminde ayrılık halinde tarafların yaptıkları mal rejimi sözleşmesinin mahkeme kararıyla ortadan kaldırılması mümkündür. Sözleşme yapmadıkları halde de eşler arasında mevcut olan mal rejimi her halükarda mal ayrılığı rejimi olduğundan eşlerin ayrılık kararı halinde menfaatleri tehlikeye düşmemektedir. TMK’da yasal mal rejimi edinilmiş mallara katılma rejimi olduğundan m.167 anlamında mahkemeye ayrılık halinde yalnızca kararlaştırılan mal rejiminin kaldırılması yetkisini vermek tarafların yararına olmayacaktır. Yani burada meydana gelen sorun TMK hazırlanırken ZGB’nin ilgili hükmü değerlendirilmeksizin 738 sayılı TKM’nin dikkate alınmasıdır.⁵¹

⁴⁸ Öztan, a.g.e., s. 430.

⁴⁹ Kılıçoğlu, a.g.e., s. 108, 109; Sarı, a.g.e., s. 94, 95; Zeytin, a.g.e., s. 70 vd.

⁵⁰ Zeytin, a.g.e., s. 70 vd.; Kılıçoğlu, a.g.e., s. 110.

⁵¹ Kılıçoğlu, a.g.e., s. 109, 110; Sarı, a.g.e., s. 94, 95;

Her ne kadar yasal mal rejiminin ayrılık halinde ortadan kaldırılabilmesi düzenlenmemiş olsa da doktrinde mahkemenin bu hususta karar verebileceğini ifade edilmektedir. Zira TMK m.1 gereği kanun hükümleri sözüyle ve özüyle değiştiği bütün konulara uygulanır.⁵² Yani burada ayrılık kararının verilmesi, edinilmiş mallara katılma rejiminin sona erme nedeni olarak değil, TMK m.180 anlamında edinilmiş mallara katılma rejiminin ortadan kaldırılmasına dayanak olarak değerlendirilmelidir.⁵³ Dolayısıyla hakim boşanma ve ayrılık davasında malların yönetimi kapsamında eşin malvarlığına ilişkin bir tehlike söz konusu ise son çare niteliğinde re'sen mal ayrılığına karar verebilir.⁵⁴

Ayrılık kararının verilmiş olması tek başına olağanüstü mal rejimi kararının verilmesi için haklı sebep sayılmamaktadır.⁵⁵ Ayrılık kararının verilmesini gerektirecek sebeplerin olağanüstü mal rejimine geçiş açısından haklı sebep niteliği taşıması gerekmektedir.⁵⁶ Nitekim ZGB Art.176/1-3'de hakim haklı sebeple ayrılık kararı, eşlerden birinin istemi ve mal ayrılığına geçişin haklı olması halinde hakim tarafından re'sen verilmektedir.

b. Alacaklıların Talebine Bağlı Olağanüstü Mal Rejimine Geçiş

Alacaklının talebiyle rejim değişikliği mal ortaklığı rejimi için mümkün kılınmıştır. Edinilmiş mallara katılma rejiminde alacaklı, mal rejimi sona ermeden böyle bir talep hakkına sahip değildir. Mal rejimi tasfiyesi gerçekleştikten sonra borçlu eşin alacaklısı, borçlunun katılma ve denkleştirme alacağından tahsil edebilir. Mal rejimi devam ettiği dönemde borçlu eşin alacaklısının bu husustaki hakkı beklemece hak niteliğindedir.⁵⁷ Alacaklının borçlu eşin beklemece hakkına güveni korunmamaktadır. Yani borçlunun evli olması, alacaklının henüz istenebilir olmayan bir alacağı muaccel bir alacağa çevirmesini sağlama-

⁵² Zeytin, a.g.e., s. 70 vd.; Kılıçoğlu, a.g.e., s. 110, 111; Sarı, a.g.e., s. 94, 95; Acar, a.g.e., s. 151.

⁵³ Sarı, a.g.e., s. 95.

⁵⁴ Acar, a.g.e., s. 151, 152.

⁵⁵ Y. 8. HD., 11.10.2010, 2010/1733 E., 2010/4713 K. Mahkeme kararıyla mal ayrılığına geçirilmesini talep eden eş, diğer eşin malvarlığının borca batık olduğu, ortaklıktaki payının haczedilmiş olması ve benzeri sebeplerden biriyle ortaklığın menfaatlerini tehlikeye düşürdüğünü ispat edememiştir. Eşlerin fiilen ayrı yaşıyor olmaları, tek başına TMK m.206 anlamında haklı sebep olarak yeterli sayılmamıştır. (www.kazanci.com, Erişim Tarihi: 01.07.2019)

Aynı yönde kararlar için bkz.

Y. 2. HD., 18.04.2005, 2005/3039 E., 2005/6149 K. (www.kazanci.com, Erişim Tarihi: 01.07.2019)

Y. 8. HD., 15.09.2009, 2009/1623. E., 2009/4189 K. (Şıpka/Özdoğan, a.g.e., s. 26).

⁵⁶ Acar, a.g.e., s. 151, 152; Bilal Köseoğlu/Köksal Kocaağa, *Aile Hukuku ve Uygulaması*, Ekin Yayınevi, 2011, s. 143; Öztan, a.g.e., s. 430, 431.

⁵⁷ Ömer Uğur Gençcan, *Mal Rejimleri Hukuku*, 5. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2019, s. 165 vd.; Zeytin, a.g.e., s. 72, 73; Acar, a.g.e., s. 152; ERDEM, a.g.e., s. 263; Öztan, a.g.e., s. 431, 432.

malıdır.⁵⁸ Görüldüğü üzere edinilmiş mallara katılma rejiminde borçlu eşin alacaklısı yalnızca kendi borçlusunun mallarına başvurabilecektir.⁵⁹

Ancak TMK m.210'da istisnai olarak mal ortaklığı rejimini seçen eşlerin alacaklılarına müdahalede bulunma hakkı tanınmıştır.⁶⁰ TMK m.210'da; “*Mal ortaklığını kabul etmiş eşlerden birine karşı icra takibinde bulunan alacaklı, haczin uygulanmasında zarara uğrarsa, hakimden mal ayrılığına karar verilmesini isteyebilir*” denilmiştir. Ortaklık payının haczi eşlerden birinin kişisel borcundan kaynaklanması gerekmektedir. Ayrıca alacaklının ortaklık mallarına yapılan haciz neticesinde zarara uğraması gerekmektedir. Yani söz konusu haciz sonuçsuz kalması halinde alacaklı mal ayrılığına geçişi talep edebilecektir. Alacaklının haczin sonuçsuz kaldığını ispatlaması gerekmektedir. Haciz tutanağı ya da aciz vesikası yoluyla ispat gerçekleştirilebilir.⁶¹

Ayrıca mal ayrılığına ilişkin davayı açacak olan alacaklının icra takibinde bulunmuş olması gerekmektedir. Yani icra takibi yaptırmayan alacaklı söz konusu davayı açamamaktadır. Alacaklı açacağı bu davayı her iki eşe de yöneltecektir. Zira mal ayrılığına geçilmesine ilişkin dava sadece borçlu eşi değil diğer eşi de ilgilendirmektedir. Bu hususta yetkili mahkeme TMK m.207'ye göre eşlerden birinin yerleşim yeri mahkemesidir.⁶²

C. Kanun Gereği Olağanüstü Mal Rejimine Geçiş

TMK m.209'da; “*Mal ortaklığını kabul etmiş olan eşlerden birinin iflasına karar verildiği takdirde, ortaklık kendiliğinden mal ayrılığına dönüşür.*” denilmiştir. Hüküm, münhasıran mal rejimi için geçerli olan geniş anlamda evliliğini koruyucu nitelikte bir tedbiri içermektedir. Söz konusu düzenlemenin uygulama alanı bulabilmesi için taraflar arasındaki mevcut mal rejiminin mal ortaklığı olması gerekmektedir. Burada eşlerden birinin iflası, mal ayrılığına geçiş açı-

⁵⁸ Zeytin, a.g.e., s. 72.

⁵⁹ Kemal Oğuzman/Mustafa Dural, *Aile Hukuku*, Filiz Kitabevi, İstanbul 1998, s. 174, 175; Zeytin, a.g.e., s. 72.

⁶⁰ “*Eşin kişisel borcu için ortaklık malları üzerindeki payı haczedildi ise, alacaklının talebi ile haczedilen payın paraya çevrilebilmesi ancak ortaklığın sona erdirilmesiyle mümkündür. Eşler arasında geçerli olan elbirliği mülkiyetinde TMK m.257/2 ortakların belirlenmiş payları olmayıp her birinin hakkı ortaklığa giren malların tamamına yaygındır. Dolayısıyla sözleşmeden doğan topluluk devam ettiği sürece paylaşma yapılamaz ve bir pay üzerinde tasarrufta bulunulamaz. Borçlu eşin ortaklık üzerinde, üzerinde tasarruf edebileceği belirlenmiş payının olmaması nedeniyle İcra ve İflas Kanununa göre ortaklık mallarının tümüyle satılması ve paraya çevrilmesi mümkün değildir. İşte bu halde alacaklı, hakimden mal rejiminin mal ayrılığına dönüşürülmesini talep edebilecektir.*” (Zeytin, a.g.e., s. 73).

⁶¹ Gençcan, a.g.e., s. 165 vd.; Zeytin, a.g.e., s. 58; Gümüş, a.g.e., s.233, 234; Özüğür, a.g.e., s. 33.

⁶² Acar, a.g.e., s.152; Gümüş, a.g.e., s.233, 234; Gençcan, a.g.e., s. 167 vd.

sından yeterli görülen bir sebep olarak düzenlenmektedir.⁶³ Eşlerin bu hususta talepte bulunmaları gerekmemektedir.⁶⁴ Eşler arasında rejim edinilmiş mallara katılma rejimi ise, bu durum geçerli değildir. Zira edinilmiş mallara katılma rejimi özünde ayrılık esasına dayanmaktadır. Bu sistemde borçlu eşin alacaklılarının borçlu eşin katılma alacağı ve değer artış payı üzerindeki yararı söz konusu rejimin sona ermesi için haklı sebep niteliğinde değildir.⁶⁵

TMK m.209 ile amaçlanan iflas edenin eşi ve iflas edenin alacaklılarının korunmasıdır. Zira iflas edenin eşi, mal ayrılığına kendiliğinden geçilmesiyle kişisel mallarını geri alabilecektir. Aynı şekilde iflas edenin alacaklıları da alacaklarının iflas halinde hangi mallardan karşılanacağı hususunda bilgi sahibi olabileceklerdir.⁶⁶

2. OLAĞANÜSTÜ MAL REJİMİNİN HÜKÜMLERİ VE SONA ERMESİ

A. Olağanüstü Mal Rejiminin Hükümleri

Mahkeme, eşlerden birinin ya da yasal temsilcisinin talebiyle haklı sebebin dava nezdinde kanıtlanması üzerine mal ayrılığına geçiş kararı verecektir. Karar kesinleştiğinde taraflar arasındaki önceki mal rejimi dava tarihinden itibaren kendiliğinden sonra ermekte ve mal ayrılığına geçiş sağlanmaktadır.⁶⁷ Mal ayrılığına geçilmesi hususunda dava tarihinin esas alınması talepte bulunan eşin menfaatleri açısından yerindedir. Zira uzayan yargılamanın sonunu beklemek eş için aleyhe sonuçlar doğurabilecektir.⁶⁸

Örneğin davalı eşin davayı kabul etmesi sebebiyle ilk derece mahkemesi, mal ayrılığına ilişkin kararın ancak çekişme anında verilebileceğini ileri sürmüş, tarafların mal rejimini sözleşme ile her zaman değiştirebileceğini dolayısıyla davacının dava açmakta hukuki yarar olmadığına hükmetmiştir. Yargıtay ise, TMK m.225'e göre mal ayrılığına geçilmesi ve başka mal rejimine geçilmesi mal rejiminin sona erdiren ayrı sebepler olarak düzenlemiş olup, TMK m.206'ya göre mal ayrılığına geçilmesi halinde taraflar arasındaki mal rejimi

⁶³ Oğuzman/Dural, a.g.e., s. 173. Edinilmiş mallara katılma rejiminde eşlerden birinin iflasına karar verilince aradaki mal rejimi kendiliğinden mal ayrılığına dönüşmemektedir. (Gençcan, a.g.e., s. 174 vd.; Zeytin, a.g.e., s. 59)

⁶⁴ Acar, a.g.e., s. 153; Gençcan, a.g.e., s. 174 vd.; Zeytin, a.g.e., s. 59; Gümüş, a.g.e., s. 134; Uluç, a.g.e., s. 245; Öztan, a.g.e., s. 432.

⁶⁵ Zeytin, a.g.e., s. 74.

⁶⁶ Gençcan, a.g.e., s. 175.

⁶⁷ Oğuzman/Dural, a.g.e., s. 174; Sarı, a.g.e., s. 96, 97, 99; Acar, a.g.e., s. 153; Dural/Öğüz/Gümüş, a.g.e., s. 208 vd.

⁶⁸ Deniz Özer, Miray, *Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Sona Ermesi ve Tasfiyesi*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2016, s. 32.

dava tarihi itibarıyla, mal rejimi sözleşmesi ile başka mal rejiminin seçilmesi halinde ise noterde mal rejimi sözleşmesinin yapıldığı tarih itibarıyla sona ereceğinden, ilk derece mahkemesince mal ayrılığı rejimine geçilmesine karar verilmesinde davacının hukuki yararının varlığına hükmetmiştir.⁶⁹

TMK m.212'e göre kanunda aksine hüküm bulunmadıkça eşler arasında önceki mal rejiminin tasfiyesi bu rejime ilişkin hükümlere göre yapılır. Olağanüstü mal rejimine geçilmesiyle eski rejim ortadan kalktığı için tasfiye edilmesi gerekliliği doğmaktadır. Dolayısıyla eski rejime ilişkin düzenlemeler dikkate alınarak tasfiye gerçekleştirilir.⁷⁰ Boşanmaya veya ayrılığa ilişkin davanın görülmesi esnasında eşlerin anlaşarak mal rejimini tasfiye etmeleri halinde söz konusu anlaşmayı davaya bakan hakimin onayına sunmaları gerekmemektedir. Zira mal rejimine ilişkin talepler, boşanma veya ayrılık davasının fer'i değildir.⁷¹

Olağanüstü mal rejimine geçilmesiyle eşler TMK m.242 ve m.243'de düzenlenen mal ayrılığı rejimine tabi olurlar. Bu süreçte eşler kanuni sınırlar dahilinde kendi malvarlıkları üzerinde yönetim, yararlanma ve tasarruf haklarını kullanabilirken eşlerin birbirleriyle veya üçüncü kişilerle hukuki ilişki kurmaları da mümkündür.⁷²

TMK m.207 gereği olağanüstü mal rejimine geçişe ilişkin yetkili mahkeme eşlerden herhangi birinin yerleşim yeri mahkemesidir. Davacı eş kendi yerleşim yeri veya diğer eşin yerleşim yerinde davayı açabilir. Mal ayrılığına geçilmesiyle birlikte önceki rejimin tasfiyesine ilişkin yetkili mahkeme de mal ayrılığına geçiş kararını vermeye yetkili mahkemedir. TMK m.214/2.2'de eşlerin mal rejiminin tasfiyesine ilişkin olarak yetkili mahkemenin, boşanmaya, evliliğin iptaline veya hakim tarafından mal ayrılığına karar verilmesi durumunda bu davalara yetkili olan mahkeme olduğu ifade edilmiştir.⁷³ Olağanüstü mal rejimine geçişte görevli mahkeme, 4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usulüne Dair Kanun m.4 gereği aile mahkemeleridir.

⁶⁹ Y. 8. HD., 22.4.2014. 2013/11089 E., 2014/7833 K. (www.kazanci.com, Erişim Tarihi: 01.07.2019). TMK m.206 hükmünün uygulanabilmesi için eşler arasında çekişme olması gerektiği aksi takdirde TMK m.208 gereği eşlerin her zaman yeni bir mal rejimi sözleşmesiyle önceki veya başka bir mal rejimi sözleşmesi kabul edebileceği görüşü için bkz. Gençcan, a.g.e., s. 138 vd.

⁷⁰ Şipka/Özdoğan, a.g.e., s. 27; Acar, a.g.e., s. 153; Zeytin, a.g.e., s. 74.

⁷¹ Zeytin, a.g.e., s. 74.

⁷² Zeytin, a.g.e., s. 75.

⁷³ Acar, a.g.e., s. 153; Zeytin, a.g.e., s. 76.

B. Olağanüstü Mal Rejiminin Sona Ermesi

a. Anlaşmaya Dayalı Sona Erme

Olağanüstü mal rejimi kendiliğinden sona ermemektedir. Mahkeme kararıyla veya kanun gereği kendiliğinden olağanüstü mal rejimine geçilmiş olması sona erme açısından farklılık göstermemektedir.⁷⁴

Mal ayrılığına geçişten dönme başlıklı TMK m.208'de eşlerin her zaman yeni bir mal rejimi sözleşmesiyle önceki veya başka bir mal rejimini kabul edebilecekleri düzenlenmiştir. Kanunun sistematığı dikkate alındığında haklı sebeple mal ayrılığına geçişin düzenlendiği TMK m.206'dan sonra mal rejimi sözleşmesi ile mal ayrılığından dönüş hususunun düzenlenmiş olması TMK m.208'in yalnızca TMK m.206 açısından geçerli olduğunu düşündürmektedir. Yani TMK m.208, m.209 ve m.210'dan kaynaklı mal ayrılığına geçişte uygulama bulmayacaktır.⁷⁵

Ancak mal ayrılığı rejiminin kendiliğinden veya alacaklının talebi üzerine geçerli olması halinde TMK m.211/2 gereği mal rejimi sözleşmesiyle edinilmiş mallara katılma rejiminin kabul edilebileceği ifade edilmektedir. Zira edinilmiş mallara katılma rejimi öz itibarıyla mal ayrılığı esasına dayandığından, alacaklıların menfaatleri tehlikeye düşmeyecektir.⁷⁶

b. Eşlerden Birinin Talebi ile Sona Erme

TMK'da belli hallerde eşlere mevcut mal rejiminden mal ayrılığına geçiş imkanı verilirken mal ayrılığına geçiş sebebinin ortadan kalkması halinde eski mal rejimine dönüşmesi de mümkündür. Ancak bazı hallerde eski mal rejimine dönüş için hakim kararı gerekmekte olup kendiliğinden bir geçiş söz konusu değildir.⁷⁷

TMK m.206 gereği mal ayrılığına karar verilmesini gerektirecek haklı sebebin sonradan ortadan kalkması durumunda TMK m.208/2 gereği eşlerden birinin istemi üzerine eski mal rejimine dönüşmesine mahkeme tarafından karar verilebilir.⁷⁸ Yani haklı sebebin varlığı ortadan kalktığı hallerde eşler, aralarında mal rejimi sözleşmesi yaparak eski sisteme geri dönme hususunda anlaşamazlarsa mahkemeye başvurabilmektedir.

⁷⁴ Zeytin, a.g.e., s. 75.

⁷⁵ Gümüş, a.g.e., s. 235; Acar, a.g.e., s. 154.

⁷⁶ Zeytin, a.g.e., s. 75; Acar, a.g.e., s. 153, 154.

⁷⁷ Erdem, a.g.e., s. 263; Emre Köroğlu, "Edinilmiş Mallara Katılma Rejimini Sona Erdiren Sebepler ve Bu Mal Rejiminin Sona Erme Anı (TMK M. 225)", *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 11, S. 1, Haziran 2016, s. 246; Akıntürk/Ateş, a.g.e., s. 151; Şipka/Özdoğan, a.g.e., s. 28; Özdamar/Kayış/Yağcıoğlu/Akgün, a.g.e., s. 29.

⁷⁸ Acar, a.g.e., s. 154; Zeytin, a.g.e., s. 75.

Bununla birlikte TMK m.211/1'de; *“Alacaklı tatmin edildiği takdirde eşlerden birisinin istemi üzerine hakim, mal ortaklığının yeniden kurulmasına karar verebilir”* denilmiştir. Mahkeme, TMK m.210 gereği menfaati tehlikeye düşen alacaklının tatmin edilmesi şartıyla mal ortaklığı rejimine dönülmesine hükmetmektedir. Ayrıca hakimin, mal ortaklığına dönüşün eşlerin menfaati açısından gerekli olduğu hususunda kanaat sahibi olması gerekmektedir.⁷⁹ Alacaklının tatmin edilmesi, yalnızca borcun ifa edilmesi olarak yorumlanmamalıdır. Alacaklının takipten vazgeçmesi gibi alacağı sona erdiren veya takibi kaldıran sebepler de bu kapsamda değerlendirilmez.⁸⁰

TMK m.180 ve TMK m.197 kapsamında verilen olağanüstü mal rejimine geçiş kararı TMK m.208/2 kapsamında kaldırılarak eski mal rejimine geçişe hükmedilebilecektir.⁸¹

SONUÇ

Eşlerden birinin evlilik birliği içinde ekonomik olarak acze düşmesi veya evlilik birliğine yapılan ekonomik katkı arasında dengesizlik olması gibi hallerde diğer eşin malvarlığı açısından tedbir alınması gerekliliği doğmaktadır. Zira eşlerden birinin mali durumunun tehlikede olması diğer eşin malvarlığı açısından mağdur olmasına sebep olmamalıdır. Bu sebeple TMK'da eşlerden birinin talebi doğrultusunda mahkemenin mevcut rejimin mal ayrılığına geçirilmesi hususunda karar verilebileceği düzenlenmiştir. Tabi ki mahkeme, bu kararı verirken kanunda sayılan örnekseyici haklı sebepleri de değerlendirerek bir menfaat dengesi kurmalıdır.

Mahkeme kararıyla mal rejimi geçişinin söz konusu olduğu başka haller de mevcuttur. Birlikte yaşamaya ara verilmesi halinde eşlerin malvarlığında olumsuz sonuçlar doğurabilir. Bu hallerde mal ayrılığına geçilmesi hususunda tedbir alınması gereği doğmaktadır. Bu hususta bu karar TMK m.197 veya TMK m.206 anlamında da verilebilecektir. Burada TMK m.197'de düzenlenen malların yönetimine ilişkin tedbirin geniş yorumlandığı görülmektedir.

Boşanma veya ayrılık davası esnasında geçici tedbir niteliğinde mal ayrılığına karar verilmesi de mümkündür. Mahkeme, TMK m.169'ye göre eşlerin malları hususunda tedbir alabilecektir. TMK m.169 çerçevesinde geçici tedbir olarak mal ayrılığına geçilmesi için haklı sebebin varlığı gerekmektedir. TMK m.206'de öngörülen haklı sebep kavramının TMK m.169 anlamında uygulama bulduğu söylenebilecektir.

⁷⁹ Gümüş, a.g.e., s. 235, 236.

⁸⁰ Acar, a.g.e., s. 155.

⁸¹ Zeytin, a.g.e., s. 75.

TMK m.180'de mahkemenin ayrılık kararı vermesi halinde taraflar arasında kararlaştırılan sözleşmesel mal rejiminin kaldırılabilmesi düzenlenmiştir. Bu hususun taraflar arasında kararlaştırılan mal rejimi ile sınırlandırılmaması gerekmektedir. Yasal mal rejimi olan edinilmiş mallara katılma rejiminin mevcut olduğu halleri de kapsar nitelikte olduğu kabul edilmelidir. Ancak tabii ki mahkemenin ayrılık kararı vermiş olması tek başına mal ayrılığına geçiş açısından yeterli değildir. Söz konusu şartların mal ayrılığına geçiş açısından haklı sebep oluşturması gerekmektedir.

Mal ortaklığını kabul etmiş eşlerden birine karşı icra takibinde bulunulan alacaklı, haczin uygulanmasında zarara uğraması halinde mahkemeye başvurarak mal ayrılığına geçiş karar verilmesini talep edebilir. Burada alacaklı, borçlu eşin kişisel mallarından alacağını alamamaktadır. Mal rejimi devam ettiği dönemde de alacaklının ortaklık mallarındaki hakkı beklemeye hakkıdır. Dolayısıyla mal ayrılığına geçilmesini talep edebilmesi alacaklı açısından lehe bir durumdur.

Mal ortaklığı rejiminin eşler arasında kabul edildiği hallerde eşlerden birinin iflas etmesi, mahkeme kararına gerek olmaksızın kendiliğinden mal ayrılığı rejimine geçilmesini sağlamaktadır. Eşlerin de bu hususta herhangi bir talepte bulunması gerekmemektedir. Ayrıca mevcut mal rejiminin edinilmiş mallara katılma rejimi olması halinde bu hüküm uygulanmayacaktır. Zira edinilmiş mallara katılma rejimi özünde mal ayrılığı esasına dayanmaktadır.

Olağanüstü mal rejimine geçişinin hüküm ve sonuçları buna ilişkin mahkeme kararı kesinleştiğinde geriye etkili olarak doğmaktadır. Yani mal ayrılığı rejimi dava açıldığı tarihten itibaren sonuç doğurmaktadır.

Olağanüstü mal rejiminin sona ermesi ise taraflar arasında yapılacak bir mal rejimi sözleşmesi ile olabilir. Ancak eşlerin bu yola başvurabilmesi olağanüstü mal rejimine geçişin TMK m.206 anlamında gerçekleşmiş olmasına bağlıdır. Ayrıca olağanüstü mal rejimi eşlerden birinin talebi ile de sona erebilmektedir. TMK m.206 anlamında olağanüstü mal rejimine geçişi gerekli kılan haklı sebebin ortadan kalması halinde mahkeme, eşlerden birinin talebi üzerine eski rejime geçiş kararı verebilir.

KAYNAKÇA

- ACABEY, Beşir, *Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları No: 84, İzmir 1998.
- ACAR, Faruk, *Aile Hukukumuzda Aile Konutu Mal Rejimleri Eşin Yasal Miras Payı*, 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016.
- AKINTÜRK, Turgut-ATEŞ, Derya, *Türk Medeni Hukuku Aile Hukuku*, C. II, Beta Yayınevi, 21. Bası, Ankara 2019.
- ATAMULU, İsmail, “Türk Medenî Kanununda Olağanüstü Mal Rejimi ve Özellikle Olağanüstü Mal Rejimine Geçiş Halleri”, *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 5, S. 1, Aralık 2010.
- DENİZ ÖZER, Miray, *Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Sona Ermesi ve Tasfiyesi*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2016.
- DURAL, Mustafa/ÖĞÜZ, Tufan/GÜMÜŞ, Mustafa Alper, *Türk Özel Hukuku C. III Aile Hukuku*, Filiz Kitabevi, İstanbul 2019.
- ERDEM, Mehmet, *Aile Hukuku*, Seçkin Yayınevi, Ankara 2019.
- GENÇCAN Ömer Uğur, *Mal Rejimleri Hukuku*, 5. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2019.
- GÜMÜŞ, Mustafa Alper, *Teoride ve Uygulamada Evliliğin Genel Hükümleri ve Mal Rejimleri (TMK m.185-281)*, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2008.
- HATEMİ, Hüseyin/KALKAN OĞUZTÜRK, *Aile Hukuku*, On İki Levha Yayınları, 6. Baskı, İstanbul 2018.
- HAYRAN, Burhan, *4721 sayılı yeni Türk medeni kanunu mal rejimleri şerhi (4721 S. TMK: 202-281)*, Ankara 2004.
- KARAKİMSELİ, Ayşe, *Eşler Arasındaki Yasal Mal Rejimine Karşı Alacaklıları Koruyucu Düzenlemeler*, Adalet Yayınevi, Ankara 2017.
- KILIÇOĞLU, Ahmet, *Katkı- Katılma Alacağı*, Turhan Kitabevi, 6. Baskı, Ankara 2016, (Kısaltma: Kılıçoğlu, a.g.e.).
- KILIÇOĞLU, Ahmet, *Medeni Kanunumuzun Aile-Miras-Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler*, 3. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara 2014, (Kısaltma: KILIÇOĞLU, Yenilikler).
- KIRMIZI, Mustafa, *Açıklamalı İçtihatlı Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Aile Konutu*, 4. Baskı, Bilge Yayınevi, Ankara 2018.
- KÖPRÜLÜ, Bülent/KANETİ, Selim, *Aile Hukuku*, Özdem Kardeşler Matbaası, İstanbul 1985-1986.
- KÖROĞLU, Emre, “Edinilmiş Mallara Katılma Rejimini Sona Erdiren Sebepler ve Bu Mal Rejiminin Sona Erme Anı (TMK M. 225)”, *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 11, S. 1, Haziran 2016.

- KÖSEOĞLU, Bilal/KOCAAĞA, Köksal, *Aile Hukuku ve Uygulaması*, Ekin Yayınevi, 2011.
- MOROĞLU, Nazan, *Medeni Kanunda Mal Rejimleri*, Beta Basımevi, İstanbul 2002.
- OĞUZMAN, Kemal/DURAL, Mustafa, *Aile Hukuku*, Filiz Kitabevi, İstanbul 1998.
- ÖZDAMAR, Demet/KAYIŞ, Ferhat/YAĞCIOĞLU, Burcu/AKGÜN, Aliye, *Yasal Mal Rejimi (Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi) ve Tasfiyesi*, 4. Baskı Ankara 2017.
- ÖZMEN, Nihan, “Türk Medeni Kanununda “Mal Rejimi” Kavramı ve Olağanüstü Mal Rejimi”, *Hukuk Gündemi*, Yaz 2007, S. 8.
- ÖZTAN, Bilge, *Aile Hukuku*, 6. Bası, Turhan Kitapevi, Ankara 2015.
- ÖZUĞUR, Ali İhsan, *Mal Rejimleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2015.
- SARI, Suat, *Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi Olarak Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi*, Beşir Kitabevi, İstanbul 2007.
- SONSUZOĞLU, Elif, *Medeni Kanun'da Mal Rejimi Düzenlemeleri ve Vergi Hukukundaki Etkileri*, Legal Yayıncılık, İstanbul 2006.
- ŞIPKA, Şükran/ÖZDOĞAN, Ayça, *Yargı Kararları Işığında Soru ve Cevaplarla Eşler Arasındaki Malvarlığı Davaları*, 2. Bası, On iki Levha Yayınları, İstanbul 2017.
- ULUÇ, Yusuf, *Mal Rejimleri ve Tasfiyesi*, Yetkin Yayınları, Ankara 2014.
- YETİK, Nurten, *Boşanma Anlaşmalı Boşanma ve Mal Rejimleri*, 3. Baskı, Bilge Kitabevi, Ankara 2008.
- YILDIRIM, Abdulkerim, *Türk Aile Hukuku*, Savaş Yayınevi, Ankara 2014.
- YILMAZ, Canan, *Türk ve İsviçre Medeni Kanunlarına Göre Birlikte Yaşamaya Ara Verilmesi*, Adalet Yayınevi, Ankara 2016.
- ZEYTİN, Zafer, *Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Tasfiyesi*, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2017.